

Sverige behöver en nationell strategi för ögonhälsa

Snart är det val. I undersökningar om vad svenskarna tycker är den viktigaste fråga ligger sjukvården i topp. Men investeringar i vård ger inte bara bättre hälsa. De kan också bidra till ökad sysselsättning, egen försörjning och minskade behov av stödinsatser.

Ett område som inte fått rätt uppmärksamhet i vare sig vården eller samhället, är behovet av en god ögonhälsa i ett helhets- och livsperspektiv. Därför har aktörer på området samlats sedan ett par år tillbaka för att driva frågor gemensamt för en nationell ögonstrategi i projektet FOKUS Ögonhälsa.

Enligt WHO lever 90 miljoner människor i Europa med synnedsättning, vilket är ca nio procent av befolkningen. I Sverige är det ungefär en halv miljon personer som har de tre vanligaste ögonsjukdomarna: AMD (åldersförändringar i gula fläcken), glaukom (grön starr), katarakt (grå starr). Därtill kommer övriga som påverkats av andra sjukdomar som RP med flera, skador eller behandlingar till exempel efter barncancer, samt personer med medfödda eller ärftliga synnedsättningar.

De flesta barn får göra den första synundersökningen på BVC. Att få ett synfel uppmärksammat från tidig ålder med rätt behandling och att arbeta preventivt för en bra syn, kan vara skillnaden för god inlärning. I vuxen ålder handlar det om att kunna få samordnade insatser för att exempelvis kunna arbeta eller studera, genom digital kompetens, ledsagning, eller få färdtjänst.

Mer kunskap om synnedsättningar krävs på alla nivåer. I äldreården har man i många år arbetat för att förebygga fallolyckor, hjälp att handla med mera, vilket behövs för många oavsett nedsatt syn eller inte, medan ledsagning kan vara ett måste vid besök på exempelvis vårdinrättningar som en följd av en synnedsättning. Insatser innan en operation krävs eller stöd från synpedagog och hjälpmedel, kan för vissa personer förlänga möjligheten att bo kvar hemma eller göra de aktiviteter man önskar. För dövblinda får även en mindre försämring av synen stora konsekvenser.

Det känns beklämmande, att varken stat, regioner eller kommuner uppmärksammat att kompetensen för ögonhälsa utanför sjukvården och optikerområdet, håller på att gå förlorad. Att den tidigare universitetsutbildningen för synpedagoger på landets Syncentraler som kan ge råd och stöd till personer som av olika anledningar har nedsatt syn, inte längre finns kvar, är något som akut måste åtgärdas. Brist på utbildning för Syn- och hörselinstruktörer är exempel på ytterligare försummelse.

En nationell ögonstrategi främjar fortsatt samlat arbete med riktlinjer, kvalitetsregister och forskning för att utveckla framtidens behandlingsmetoder. Den ökar möjligheterna till sammanhållna vårdprocesser och samverkan och inte minst ansvarsutkrävande.

Därför uppmanar vi inom projektet FOKUS Ögonhälsa samtliga riksdagspartier att aktivt driva frågan om en nationell ögonstrategi och att kommande regering uppdrar åt Socialstyrelsen att utarbeta ett förslag till en sådan. Ögonhälsan måste få synas.

Debattartikeln undertecknas av:

SRF - Synskadades Riksförbund

Svenska Glaukomförbundet

Diabetes Sverige

Retina Sverige

Nätverket AMD

NFS - Nätverket för Synsvaga

Förbundet Sveriges Dövblinda

Barncancerfonden

Optikerförbundet

Syn- och hörselinstruktörsföreningen Sverige

Nordiska Myopikontrollförbundet

Iris Hjälpmedel AB

Specsavers Sverige

FOKUS Ögonhälsa